

3. TURİZM ŞÛRASI

Tam Zamanı

1-3 Kasım 2017 - Ankara

Yatırım-Teşvik-Finansman Komisyonu

Raportörler
Cemal DEMİRCİ
Filiz ÖRS ÖZALP
Gökay AZAKLI

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Türk turizm sektörünün “dönüşüm” ihtiyacının belirlenmesi ve bu dönüşümü hayata geçirecek bir “Master Plan” hazırlanması 3. Turizm Şurası “Yatırım, Teşvik ve Finansman” komisyonunun stratejik önceliğidir.

“Yatırım”, “Teşvik” ve “Finansman” alanları, ihtiyaç duyulan dönüşümün (Fiziksel Dönüşüm, Destinasyon Yönetimi, Markalaşma, Çeşitlendirme) en temel politika araçlarını oluşturmaktadır.

Komisyonumuz; gerek hazırlık çalışmalarında gerek şura esnasında turizm sektöründe ihtiyaç duyulan dönüşümü dikkate alan tedbir ve politikalar geliştirilmesi konusuna odaklanmıştır.

Komisyon üyelerimiz alanında uzman bürokrat, akademisyen, STK temsilcileri, yatırımcı ve yöneticiler ile finans kesimi yetkililerinden oluşmaktadır.

Bu çerçevede YTF Komisyonuna iletilen görüş ve değerlendirmeleri dört bölümde sunmak mümkündür:

Birinci Bölüm çalışmamızın tümünü kapsayan temel ilkemizi içermektedir.

İkinci bölüm Dönüşüm Stratejisi ve Turizm Master Planının hayata geçmesini sağlayacak nitelikteki politika önerilerini içermektedir.

Üçüncü bölüm sektörün kısa dönemli ve aciliyet arz eden tedbirleri, vergi, istihdam ve sosyal politika, tahsisli kamu arazileri, yatırım teşvikleri, deniz turizmi tesisleri alt başlıkları altında ele alınmıştır.

Dördüncü ve son bölüm turizm sektörünün yapısal niteliğe sahip orta-uzun vadeli tedbirlerini içermektedir.

İLKE KARARI

1. Sektörün, dünyadaki gelişen turizm trendlerine uygun olarak yapılanması, ülke sathına ve 12 aya yayılan sürdürülebilir turizm dönüşümünü gerçekleştirmek üzere Türkiye Turizm Stratejisi 2023 belgesinin revize edilerek; yatırım, pazarlama ve tanıtım politikalarını sağlıklı bir şekilde oluşturacak “Turizm Master Planı”nın yapılması ve bu çerçevede destinasyon yönetimi ve örgütlenme modelini kapsayan “Üçüncü Turizm Hamlesi”nin ivedilikle başlatılması.

Bu doğrultuda hukuki altyapının ve ülke algısının güçlendirilerek turizmde yatırım ortamının iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve böylece öngörülebilirliğin sağlanması.

POLİTİKA ÖNERİLERİ

2. Turizm teşvik ve yatırım politikalarının, “Dönüşüm Stratejisi” ve “Turizm Master Planı” uyarınca önceliklendirilen destinasyon ve tre göre geliştirilmesi,

3. Başta 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu olmak üzere diğer ilgili mevzuatın şura kapsamında benimsenen ilke ve hedefler doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek etkin hale getirilmesi,

4. Konaklama sektörünü kapsayan Türkiye Otelciler Kanunu’nun ivedilikle ı-kartılması,

5. 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun güncellenmesi,

6. Turizmde dönüşümü gerçekleştirmek üzere, Kültür ve Turizm Bakanlığı başkanlığında ilgili merkezi ve yerel kurum ve kuruluşlar ile sektör STK’larının yer alacağı “Turizmde Dönüşüm Koordinasyon Kurulu - TDKK” nun kurulması,

7. Farklı lke örneklerinin incelenerek etkili olmayan ve karmaşık teşvik sisteminin, yatırımcı dostu, yalın, esnek, dinamik, istikrarlı ve sektörün stratejik gelişimine etki edecek şekilde yeniden düzenlenmesi,

8. Kamu kaynaklarının “Turizm Master Planı”na hizmet edecek şekilde yn-lendirilmesi ve koordine edilmesi,

9. Turizm sektörünün finansman ihtiyacının sürdürülebilir bir şekilde karşı-lanabilmesi için uluslararası standartlar dikkate alınarak yeni politikalar ve araçlar geliştirilmesi,

10. Turizmi stratejik sektör olarak değerlendirilerek Kültür ve Turizm Bakan-lığının “Ekonomi Koordinasyon Kurulu”na alınması,

11. Finans kurumlarının sektör özelindeki risklerinin mevcut ve uygulamaya geçmesi planlanan mevzuat uyarınca ayrıcalıklı değerlendirilmesi, sektörün önümüzdeki dönemdeki borç servisindeki aksamaları yönetebilecekleri desteklerin sağlanması.

KISA DÖNEM/ACİL ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

Teşvik

Vergi Kanunlarına İlişkin

12. Konaklama, yeme – içme, aracılık ve kongre hizmetlerinde % 18 olarak uygulanan KDV oranının % 8 olarak uygulanması,

13. Herşey dahil sistemi kapsamında verilen alkollü içkilerin yüklenilen KDV'sinin indirim konusu yapılmasına izin verilmesi,

14. KDV iade sistemini turizm sektöründe daha hızlı yapılabilir hale getirecek önlemlerin alınması, devreden KDV'nin diğer kamu borçlarından mahsubunun sağlanması,

15. Yatırım teşvik belgeli turizm yatırımlarında bina ve inşaat harcamalarına ilişkin yüklenilen KDV'nin, imalat sektöründe olduğu gibi iadesinin sağlanması,

16. Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli tesisler için Eğlence Vergisine muafiyet getirilmesi,

17. Turizm sektörüne yönelik alkollü içeceklerdeki ÖTV yükünü ortadan kaldırılacak düzenlemeler yapılması,

18. Turizm alanında faaliyet gösteren Bakanlık belgeli işyerlerinin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı alınması ve yenilenmesi aşamalarında harçtan muaf tutulması.

İstihdam ve Sosyal Güvenlik Düzenlemelerine İlişkin

19. Turizm işletmelerinde sezon dışında, özellikle kış sezonunda iş akdinin devamını sağlayacak istihdam desteklerinin oluşturulması; bu bağlamda

kısa çalışma ödeneği sisteminin İşsizlik Sigortası Fonu kaynakları kullanılarak turizmde sezonsal duruş ve yavaşlamaları içerecek ve üç ayla sınırlı kalmayacak şekilde gözden geçirilmesi,

20. 4857 sayılı İş kanununda turizm sektörünün özelliği dikkate alınarak düzenleme yapılması ayrıca, 5510 ve 4447 sayılı Kanunlar kapsamında sağlanan desteklerin devam ettirilerek ortalama sigortalı sayısına ilave istihdam şartının sektördeki koşullar iyileşene kadar kaldırılması, bununla birlikte SGK ve İŞKUR tarafından turizm sektörü işyerlerine dönük ihtisas hizmeti verecek birimler oluşturulması,

21. 687 sayılı KHK, 6111 sayılı Yasa kapsamında sağlanan destekler ve asgari ücret desteği uygulamalarının devam ettirilmesi,

22. Yabancı çalışma izni müracaatlarının yurtiçinden de yapılabilmesi olanlığının sağlanması, ayrıca nadir dil bilenlerden Türkiye'ye gelmiş olan ve güvenlik açısından sakıncası olmayan kişilere ivedi 6 aylık oturma izni verilmesi,

23. İki yıldan uzun süre turizmde mevsimlik işçi statüsünde çalışan personele, boşta geçen sürelerle ilişkin uzun vadeli sigorta primlerini borçlanma imkânı getirilmesi.

Tahsisli Kamu Arazilerine İlişkin

24. Turizm amaçlı tahsislere yönelik mevzuat düzenlemelerinde kurumlar arasındaki düzenleme ve uygulamadaki farklılıkların giderilmesi ve tahsislerin koordinasyonunda Kültür ve Turizm Bakanlığının tek yetkili kılınması,

25. 2018 ve 2019 yılı içinde tahakkuk edecek irtifak hakkı ve hasılat payı bedellerinin taksitlendirilmesi,

26. Tahsislere ilişkin hisse devirlerinde izin sürecinin kolaylaştırılarak bedel güncellemesi kapsamında yeniden sözleşme yapılması uygulamasının kaldırılması,

27. Yatak sayısında yeterli arza ulaşmış turizm destinasyonlarında yeni yapılacak tahsislerde konaklama yerine spor, eğlence, kongre gibi tamamlayıcı tesis türlerine öncelik verilmesi.

Yatırım Teşviklerine İlişkin

28. İmalat sektörüne sağlanan ilave %15 yatırıma katkı oranının turizm sektörüne de sağlanmasına yönelik düzenleme yapılması,

29. Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında sağlanan yatırım katkı tutar oranlarının arttırılarak sadece gelir veya kurumlar vergisi üzerinden değil, yatırımcının mükellefi olduğu tüm vergi türleri üzerinden mahsup edilebilmesine yönelik düzenleme yapılması.

Deniz Turizmi Tesislerine İlişkin

30. Deniz turizmi tesislerinde konaklama tesislerinde olduğu gibi tekne bağlama sözleşmelerinden alınan damga vergisine Vergi Resim Harç istisna Belgesi kapsamında muafiyet sağlanması,

31. Marinalarımızda kışlayan yabancı bayraklı teknelerin Türkiye dışında alternatif marinalara gitmesini önleyecek ve teşvik edecek tedbirlerin alınması,

32. Yabancı bayraklı yatların sürekli kalması önündeki yasal düzenlemelerin kaldırılması, ayrıca bakım, onarım, refit işlerini Türkiye’de yapılmasını teşvik amacıyla vergisel muafiyetin getirilmesi.

Diğer Teşviklere İlişkin

33. Turizm yatırımlarına ilişkin plan, tahsis, belge ile ilgili idari ve hukuki sorunların, geçici madde şeklindeki yasal düzenleme ile giderilerek “turizm yatırımlarında barış ortamı” sağlanması,

34. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin, sektörün uluslararası niteliği ve piyasa özelliği dikkate alınarak genel hükümler çerçevesinde nitelikler ön plana çıkarılarak yeniden düzenlenmesi,

35. Turizm sektörünün, döviz kazandırıcı faaliyetlerinin ihracatçılara tanınan tüm desteklerden yararlandırılmasının sağlanması,

- 36.** Bakanlıkça verilen kruvaziyer ve uçak desteklerinin 2018 yılında aynen devam ettirilmesi, 2019 yılından itibaren de destinasyon farklılıklarının gözetilerek performansa dayalı ve konaklama sektörünü de kapsayacak şekilde düzenlenmesi, verilen desteklerle ilgili olarak Bakanlıkça yapılan ödemelerin mahsup yoluyla yapılarak geciktirilmemesinin sağlanması,
- 37.** Enerji desteği kapsamının genişletilmesi, elektrik, su, atık su, katı atık, doğalgaz olarak 2634 sayılı Yasanın ilgili maddesinin uygulanması,
- 38.** Turquality şartlarının turizm sektörüne uygun ve uygulanabilir hale getirilmesi,
- 39.** Türk Hava Yollarının, Avrupa'dan veya ana turist destinasyonlarından ülkemizdeki önemli destinasyonlarda yer alan havalimanlarına (öncelikle Antalya, Dalaman, Bodrum, İzmir, Van, Çukurova, Trabzon olmak üzere), kaynak pazar ülkelerinden İstanbul aktarmalı değil, doğrudan uçuş imkânı ile bazı destinasyonlara özel havayolları ile ortak uçuş imkânı sağlaması,
- 40.** Bölgesel havacılığa lisans verilmesi, küçük havalimanlarının kurulmasının teşvik edilmesi,
- 41.** Yaşanan sıkıntılar nedeni ile verimsiz çalışan ya da kapanan konaklama tesislerinin rezidans, hastane, ofis ve benzeri kurumlara dönüştürülebilmesi için mevzuat ve imar planı revizyonlarına izin verilmesi,
- 42.** Kredi Yurtlar kurumuna bağlı yurtların atıl dönemlerinde turizm tesisleri için personel lojmanı olarak kullanılması, hostel vb konaklama tesislerinin de sezon dışında yurt olarak kullanılması,
- 43.** Özel düzenlemelerle Casinoları içeren turizm çeşitlendirmesinin önünün açılması,
- 44.** 3621 sayılı Kıyı Kanunu uyarınca kıyılarda yeni bir yönetim modeli getirilerek kıyıların turizm amaçlı kullanımına esneklik getirilmesi ve bu kapsamda ecrimisil uygulamasının kullanım hakkı kapsamına alınarak yeniden düzenlenmesi,

45. Turizm alan ve merkezlerinde veya destinasyonlarda yapılan uluslararası alanda kabul görmüş veya bölgesel nitelikte festivaller ve olimpiik spor kategorisindeki faaliyetlerin desteklenmesi, özel teşvik sağlanması.

Yatırım

46. Yatırım planlamalarının, belli temalar ve turizm koridorları göz önünde bulundurularak, destinasyon odaklı alan yönetimi modeli yaklaşımıyla geliştirilmesi ve kamu - özel işbirliği modellerinin turizm yatırımlarında daha fazla kullanılması.(2023 stratejisinde değerlendirilmesi ve 11. Kalkınma planına uygun olması dikkate alınarak),

47. Turizm destinasyonlarındaki alt yapı yatırımlarının 2020 yılına kadar tamamlanması için ihtiyaç-kaynak dengesi göz önünde bulundurularak yatırım planlaması yapılması ve genel bütçeden yapılan yatırımların yerel yönetimlerden gelen talepleri karşılama yaklaşımından uzaklaşılması, yapılacak yatırımlarda proje bütününe görülerek yerel idarelerin belli oranda maddi katkısı karşılığı ödenek aktarılması,

48. Turizm destinasyonlarında tamamlanmamış altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi (katı atık - arıtma tesisleri başta olmak üzere),

49. Kamu tahsislerinde ön izin ve hazırlık sürelerinin 2019 yılı sonuna kadar uzatılması,

50. Deniz turizmi tesisleri ve yat limanlarının yatırım teşvik mevzuatı açısından "stratejik yatırım" kapsamına alınması,

51. Günöbirlik turizmi teşvik etmek amacıyla kıyı turizmi destinasyonları arasında deniz ulaşımının teşvik edilmesi,

52. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca "Turizm Kıyı Yapıları Master Planı"nın yenilenmesi.

Finansman

53. Turizm işletmeleri için (yapılandırmalar ve yeniden kredilendirmeler dahil) kullanılacak kredilerde işletme ve yatırım kredisi ayrımı olmaksızın KGF kredi kefalet vadesinin 3+7 yıl olarak düzenlenmesi,

54. Sadece turizm sektörüne yönelik uzun vadeli 50 milyar TL'lik ilave KGF limiti oluşturulması,

55. Turizm sektöründeki firmaların KOBİ firmaları da dahil olmak üzere 200 milyon TL'lik geniş limite tabi olması ve kullandırımların tamamının Portföy Garanti Sistemi (PGS) dahilinde yapılması,

56. Eximbank'ın özvarlığı ve kaynakları güçlendirilerek, turizmciye orta - uzun vadeli kredi programı uygulaması; sektörün faiz yükünün azaltılmasına olanak sağlamak amacıyla, döviz kazandırıcı faaliyetlerin doğduğu yer olan otellerimizin, sadece turizm işletme belgelerini ibraz ederek, ödemesiz dönemli 5-7 yıl vadeli düşük faizli kredi kullanabileceği bir program oluşturulması,

57. Turizm sektöründeki firmalar için %100 KGF kefalet oranı ile kredi kullanılabilmesi,

58. Tur operatörleri ile oteller arasında yapılan satış kontratlarının ve/veya otellerin direkt aldıkları rezervasyonların Bakanlık nezdinde takip edilmesi ve bu kontratların Eximbank tarafından politik ve ticari risk sigortasına tabi tutulması. Bu alacakların otelciler tarafından finansman erişiminde kullanılması,

59. Tur operatörleriyle yapılan sözleşmelerin tur operatörleri tarafından finansman amaçlı olarak temlik edilmesine izin verilmesi konusunda çalışma yapılması.

ORTA VE UZUN VADELİ TEDBİRLER

Teşvik

60. Turizm destinasyonlarının yenilenmesi ve fonksiyonlarının artırılması; tüm turizm destinasyonlarında eksik fonksiyonların tamamlanması amacıyla,

la TDKK'ca tespitler yapılması ve öncelikli olarak teşvik edilmesi, golf, spor, kongre merkezi, alışveriş merkezi, eğlence merkezi vb. ek fonksiyonları ile geliştirilmesi,

61. Markalaşmayı teşvik ederek ülke imajına olumlu katkı sağlayarak uluslararası standartlara taşımak amacıyla üçten fazla turizm işletmesi yatırımı yapan ve/veya aynı marka ya da çatı markası altında işleten Türk turizm işletmelerine özel işletme teşvikleri sağlanması,

62. Yurtdışında faaliyet gösteren ve sektör temsilcileriyle birlikte Bakanlıkça belirlenecek kriterlerdeki tur operatörü ve seyahat acentalarının ülkemize yönelik yurtdışı pazarlama faaliyetlerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi,

63. Turizmde acenta, tur operatörü, ulaştırma, konaklama ve deniz turizm tesisleri yatırımcı ve işletmecilerine yönelik olmak üzere "Turizmde Dönüşüm Koordinasyon Kurulu" tarafından paydaşların faydalanacağı ve turizm döviz gelirlerinin %5'inin (%1'inin tanıtım amaçlı kullanılması kaydıyla) performans dayalı olarak paylaşılacağı bir destek hibe modelinin geliştirilmesi,

64. Yurtdışında faaliyet gösterecek Türk tur operatörleri, acenta şirketleri, kruvaziyer firmaları ve charter firmaları açılması ve faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik tedbirler alınması,

65. Turizm alan ve merkezlerinde, kültür, eğlence, spor ve eğitim amaçlı yapılacak yeni yatırımlar veya dönüşüm projelerinde devlet yardımlarının artırılarak etkin hale getirilmesi,

66. Ören yerlerinin sponsorlukları, tarihî eserlerin dönüşümü ve koruma - kullanma dengesi içerisinde ekonomiye kazandırılarak kullanımı için uygun desteklerin sağlanması,

67. Özel müzeciliğin geliştirilmesi amacıyla maliyet oluşturan tüm kalemlerin gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi,

68. Destinasyon yönetimi anlayışına uygun, genç ve kadın girişimciliğini destekleyen özgün nitelikli pansiyonculuk, küçük restoran ve butik otellerin özendirilmesi ve teşvik edilmesi (KOSGEB, Kalkınma Ajansları, TKDK Destekleri gibi.),

69. Özel mülkiyet kapsamındaki otellerin satışı ve 3. kişilere tam veya kısmi kiralanması ile tahsisli tesislerin kiralanması konusunda uygulama kolaylıklarının sağlanması,

70. Geriatrik merkezlerin kurulmasının teşviki ve otellerin geriatri ve wellness fonksiyonları doğrultusunda poliklinik açması için yeni yatırım ve dönüştürme projelerine izin verilmesi / ilgili mevzuatın geliştirilmesi,

71. Destekli yaşam üniteleri alanları belirlenmesi ve bu yatırımlara özel teşvik verilmesi,

Yatırım

72. Tüm turizm destinasyonlarındaki yatırımların gözden geçirilerek, başarıyla uygulanmış olan kentsel dönüşüm sistemine benzer şekilde; yıpranmış, kullanım süresi dolmuş ve imar aflı tesislerin, konutların, kooperatiflerin Türk kültür ve anlayışını yansıtan turizm amaçlı yatırımlara dönüşümünün kapsamlı bir "Fiziksel Dönüşüm Projesi" marifetiyle sağlanması (Turizmde Dönüşüm Stratejisi),

73. Sivil mimarlık örnekleri ve anıtsal eserlerin restorasyonunu ve gerekirse işletmesini üstlenen turizm şirketlerinin bu maliyet ve harcamalarının tamamının kurumlar vergisi matrahından indirilmesi ve diğer desteklerin sağlanması yönünde çalışmalar yapılması (han, hamam, bedesten vb),

74. İstanbul'da yeni kruvaziyer limanı ile ilgili ihtiyacın belirlenerek araştırma yapılması.

Finansman

75. Finansal açıdan sürdürülebilir modellerin kurulmasını sağlamak amacıyla, sektörün finansal ihtiyacı hususunda, sermaye piyasaları üzerinden ürün oluşumuna yönelik çalışma yapılması ve Türk sermaye piyasasının derinleşmesine katkı sağlamak amacıyla sermaye piyasası araçlarının çeşitlendirilmesi,

76. Türkiye Kalkınma Bankasının turizme destek verecek şekilde yeniden yapılandırılması ve ihtisaslaştırılması,

77. Turizm sektöründe kullanılmak üzere, bankaların bilançolarından sektör kredilerinden oluşturulacak portföyleri kullanılarak gerekirse devlet garantisıyla varlık teminatlı menkul kıymet (covered bond) ihracı yoluyla uzun vadeli kaynak sağlanması,

78. Turizmde özel sektörün finans ihtiyacını karşılamak amacıyla sermaye piyasası araçlarının kullanılması, turizm sektörüne kolaylıklar sağlanması halka arzının gerçekleştirilmesi yoluyla turizm gayrimenkul fonu, gayrimenkul yatırım ortaklığı veya tahvil bono gibi araçların kullanılması,

79. Toplam turizm ürününün oluşturulması amacıyla tarihî eserler, doğal parklar, müzeler, eğlence etkinlikleri ve tema parkları vb. yatırımların yapılabilmesi, yatırım riskinin düşürülebilmesi, hizmetlere odaklanılabilmesi ve farklı finansal modeller oluşturulabilmesi açısından, Kamu-Özel ortaklıklarının (Public Private Partnership-PPP) turizm sektöründe kullanılması.